

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 414/2022
06.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Вера Ђуровић Бојовић, адвокат из ..., против тужених ББ и ВВ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Младен Никић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2117/19 од 04.02.2021. године, у седници већа одржаној 06.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неснована ревизија тужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2117/19 од 04.02.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљево П 556/18 (2015) од 09.01.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезу да му солидарно на име накнаде материјалне штете исплате износ од 2.001.105,95 динара и то: за обичну штету износ од 1.089.105,95 динара, а за измаклу корист износ од 912.000,00 динара, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженима накнади трошкове поступка у износу од 292.602,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2117/19 од 04.02.2021. године, донетом након одржане расправе пред тим судом, првостепена пресуда је укинута и одлучено је о захтевима, тако да је тужбени захтев делимично усвојен и тужени су обавезани да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде обичне штете износ од 1.188.811,25 динара са законском затезном каматом од 09.01.2019. године до исплате, а одбијен у делу за накнаду штете у виду измакле користи у износу од 912.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.01.2019. године до исплате, тужени су обавезани да солидарно исплате тужиоцу на име трошкова првостепеног поступка износ од 241.419,00 динара и трошкова другостепеног поступка износ од 178.133,00 динара, а одбијен захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени су благовремено изјавили ревизију из чије садржине произлази да исту побијају у усвајајућем делу због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужених неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Неосновано ревизија указује да је пресуда другостепеног суда захваћена битном повредом из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП. Побијана пресуда садржи јасне и непротивречне разлоге о одлучним чињеницама и одговарајуће правне разлоге.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац АА је са својим братом ГГ и ДД, планирао отварања угоститељског објекта, па је са туженом ББ уговорио закуп локала у ..., у улици ... број ... Овај локал био је у власништву „... Трејд“, чији је директор ЂЂ, супруг тужене. Уговорена закупнина износила је 1.500 евра месечно. Тужилац је у посед локала ступио фебруара 2011. године, у истом месецу договорио са туженим ВВ да изведе столарске радове на опремању угоститељског објекта за износ од 6.500 евра, што је тужени и учинио, али уговорено за радове туженом није исплатио у целости. Према признаници из децембра 2011. године тужилац је туженом остао дужан 4.200 евра и обавезао се да ће дуг платити за месец – два, што није учинио. У циљу обављања угоститељске делатности у предметном локалу, средином марта 2011. године основано је привредно друштво „ЗЗ“ доо, са пријављеним седиштем на адреси предметног локала, чији је законски заступник и директор био ЕЕ, тужиочев отац. Суоснивач тог предузећа био је ДД, који је касније регулисао своје имовинске односе са тужиоцем и иступио из предузећа и овог посла. Отац тужиоца није учествовао у опремању локала, већ је све то радио тужилац. Покретне ствари које су унете у локал биле су искључиво власништво тужиоца. Закупнина је плаћана туженој, а због неизмиреног доспелог дуга тужена је 11.09.2011. године из локала удаљила радницу и мајку тужиоца, променила браву и локал закључала. У поступку обезбеђења доказа по предлогу овде тужиоца и ЕЕ извршен је попис ствари од стране судског вештака 21.02.2012. године у предмету Основног суда у Ваљево РЗ 67/12. Према допунском налазу и мишљењу вештака, вредност пописаних ствари које су се налазиле у локалу износила је 1.188.811,25 динара на дан 09.01.2019. године.

Тужени су ради намирења потраживања из закупног односа и неисплаћеног за извршене столарске радове, дана 11.03.2012. године продали ствари из локала без претходног обавештавања тужиоца о томе. Од оствареног продајом, наплаћен је део потраживања туженог ВВ као власника СЗР „ЖЖ“, уплатом извршеном од стране „ЗЗ“ доо Ваљево износа од 120.000,00 динара.

Овако утврђено чињенично стање резултат је оцена доказа изведених од стране другостепеног суда, који је поступио у складу са одредбом члана 383. став 3. и 4. ЗПП и по својим овлашћењима укинуо првостепену пресуду и одлучио о захтевима, применом члана 387. став 1. тачка 6. истог закона. Пресудом другостепеног суда, тужбени захтев тужиоца усвојен је у делу за накнаду обичне штете применом чланова

154, 185, 189. став 1. и 289. Закона о облигационим односима, а из разлога што су покретне ствари тужиоца које су се налазиле у локалу, продате без претходног обавештавања тужиоца о намераваној продаји, због чега успостављање ранијег стања није могуће, те су тужени дужни су да тужиоцу накнаде вредност отуђених ствари, која је утврђена вештачењем у износу од 1.188.811,25 динара и досуђена са законском затезном каматом од дана првостепеног пресуђења. Истакнути приговор застарелости другостепени суд је оценио неоснованим, уз образложење да је тужилац за штету сазнао дана 11.03.2012. године, када су ствари без његове сагласности продате, а тужбу је поднео 03.03.2015. године, у року од три године од дана сазнања за штету и учиниоца, прописан одредбом члана 376. став 1. ЗОО. Захтев тужиоца за накнаду измакле користи због немогућности остваривања прихода из рада угоститељског објекта, другостепени суд је одбио као неоснован, јер тужилац није био члан „ГКВ“ доо, а као физичко лице не може потраживати изгубљену добит коју би остваривало предузеће, те није активно легитимисан.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда о основаности тужбеног захтева за накнаду обичне штете заснива на погрешној примени материјалног права.

Законом о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78... „Службени гласник РС“, бр. 18/20), прописано је да ко другоме проузрокује штету, дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице (члан 154. став 1). Одговорно лице дужно је успоставити стање које је било пре него што је штета настала. Када успостављање ранијег стања није могуће или када суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, суд ће одредити да оно исплати оштећенику одговарајућу своту новца на име накнаде штете (члан 185. став 1. и 3).

Наведеним законом прописано је да поверилац доспелог потраживања у чијим се рукама налази нека дужникова ствар има право задржати је док му не буде исплаћено потраживање (члан 286. став 1). Поверилац нема право задржавања када дужник захтева да му се врати ствар која је изашла из његове државине против његове воље, или када дужник захтева да му се врати ствар која је предата повериоцу на чување или на послугу (члан 287. став 1). Поверилац који држи дужникову ствар по основу права задржавања има право да се наплати из њене вредности на исти начин као заложни поверилац, али је дужан пре него што приступи остварењу наплате да о својој намери благовремено обавести дужника (члан 289).

Право задржавања (ретенција) је право повериоца да привремено задржи дужникову ствар све док дужник са своје стране не измири потраживање титулара права задржавања. Ретенција је средство законске самозаштите права и дозвољене самопомоћи. Поверилац који држи дужникову ствар по основу права задржавања има право да се наплати из њене вредности, али његова једина обавеза пре него што приступи остварењу наплате јесте да о намери продаје ствари благовремено обавести дужника.

Код утврђеног да је тужилац са туженом ББ уговорио закуп угоститељског локала и закупнину која није редовно плаћана, а да је туженом ВВ остао дужан за извршене радове на опремању тог локала, тужени су као повериоци у складу са чланом 286. став 1. ЗОО имали овлашћење да задрже ствари које су се налазиле у локалу. При том, промена браве од стране тужене на закупљеном пословном простору

представљала је манифестацију (конклюдентну радњу) једностраног отказа уговора о закупу предвиђеног чланом 584. ЗОО због неплаћања закупнине, те како је на тај дан постојало доспело потраживање тужиље по основу неплаћених закупнина и туженог по основу изведених радова у локалу, то су били испуњени услови права задржавања ствари од стране поверилаца док им та потраживања не буду намирена. Међутим, како су тужени ради намирења својих потраживања покретне ствари из локала продали без претходног обавештавања тужиоца о намери продаје, то је другостепени суд правилно закључио да су тужени поступили супротно обавези прописаној одредбом члана 289. Закона о облигационим односима, због чега су дужни да му накнаде штету у висини вредност отуђених ствари.

Неосновани су ревизијски наводи у погледу недостатка активне легитимације на страни тужиоца, јер је утврђено да су покретне ствари које су се налазиле у локалу и које су тужени продали биле искључиво власништво тужиоца, а не привредног друштва "ЗЗ" доо Ваљево основаног у марту 2011. године у циљу обављања делатности у тада већ опремљеном угоститељском објекту. Такође, неосновани су наводи ревизије о недостатку пасивне легитимације на страни тужене из разлога што није власник пословног простора, код неспорне чињенице да је управо са њом тужилац закуп уговорио и обавезао се да јој плаћа закупнину, те тужена задржала и продала његове ствари, а на релевантан начин није доказала да је наведене радње предузела у име и за рачун власника локала "... Трејд", како је то и другостепени суд правилно закључио.

Без утицаја су ревизијски наводи о погрешној оцени приговора застарелости, јер је другостепени суд правилно утврдио почетак рока застарелости потраживања од дана продаје тужиочевих ствари, као дана сазнања за штету и учиниоца, а не од дана задржавања ствари, јер у том моменту за тужиоца и није наступила штета коју потражује. Такође, без утицаја на другачију одлуку су ревизијски наводи туженог ВВ да је о намери продаје ствари ради намирења потраживања телефоном обавестио тужиоца, при околности да у току поступка није предложио доказе у прилог ових тврдњи, што је његова доказна дужност била у смислу одредбе члана 231. став 2. ЗПП.

Приликом доношења одлуке, овај суд је ценио остале ревизијске наводе, али је закључио да исти нису од утицаја на другачију одлуку, јер је другостепена пресуда донета правилном применом материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима поступка, јер је донета у складу са одредбама члана 153. став 1, 154. и 163. ЗПП.

Из изнетих разлога, Врховни суд је, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**